

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

SV

2018

Ett bidrag till förenklingen av EU:s forskningsprogram efter Horisont 2020

Informationsdokument

Mars 2018

INNEHÅLL

	Punkt
Sammanfattning	I–IV
EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020.	1–3
Dilemman förenade med förenkling	4–10
Stabilitet och förändring	4
Redovisningsskyldighet och egenansvar	5
Rättslig säkerhet och skönsmässigt utrymme	6–7
Stödmottagarnas intressen och EU:s intressen	8
Regional spridning och spetskompetens	9
Dilemman att räkna med	10
Horisont 2020: ett komplext system	11–22
Utformningen av Horisont 2020	11–16
Modell för bidragsavtal	13–14
Arbetsprogram	15
Deltagarportalen	16
Förvaltningen av Horisont 2020	17–19
Kommissionen	17
Det gemensamma stödcentrumets unika roll	18–19
Beslutsprocessen	20–22
Finansieringsmodell	23–30
Övergången från sjätte ramprogrammet till sjunde ramprogrammet och Horisont 2020	23
Projektfinansiering med fasta belopp	24–26
Godtagande av stödmottagarnas redovisningspraxis	27–28
Felprocentens utveckling	29–30

Deltagande och spetskompetens	31–37
Andel ansökningar, andel ansökningar som fått stöd och deltagandeandel	31–35
Geografiska skillnader	32–34
Skillnader mellan olika grupper av stödmottagare	35
Åtgärder för breddat deltagande och kvalitetsstämpeln ”seal of excellence”	36–37
Ett bidrag till att förenkla för forskningen efter Horisont 2020	38–42
Var kan vi se att förenklingar har gjorts?	38–41
Förslag till förenkling efter Horisont 2020	42

Bilaga I – Revisionsrättens arbete rörande EU:s ramprogram för forskning och innovation

Bilaga II – Förteckning över workshoppar och konferenser som personal från revisionsrätten deltagit i

Bilaga III – Översikt över betydande förenklingar som införts sedan femte ramprogrammet

Bilaga IV – Grundläggande lagstiftning och riktlinjer för ramprogrammen

SAMMANFATTNING

- I. Europaparlamentet och rådet har bett Europeiska revisionsrätten om informationsunderlag till lagstiftningsdiskussionen inför efterföljaren till Horisont 2020 (dvs. nionde ramprogrammet). Detta informationsdokument är ett svar på den begäran och fokuserar på frågan om förenkling av EU:s ramprogram för forskning. Vår analys visar att förenkling är komplicerat och vi ger en rad förslag som den pågående diskussionen om nionde ramprogrammet bör inriktas på.
- II. Vi beskriver ett antal dilemman¹ som har påverkat kommissionens arbete med att förenkla genomförandet av EU:s program för forskning och innovation. Vi har använt oss av information från kommissionen² och från stödmottagare³ liksom av erfarenheter från vårt revisionsarbete⁴ (***bilaga I*** och ***bilaga II***) för att relatera dessa dilemman till utformningen av den rättsliga ramen, finansieringsmodellen och systemet för deltagande.
- III. Vi vill lyfta fram följande förslag för övervägande för att ge den pågående diskussionen om nionde ramprogrammet en tydligare riktning: 1) ett rimligt tidsfönster mellan antagande och genomförande av rättsakter, 2) användning av fasta belopp och priser, 3) tillämpning av riktlinjer som icke bindande regler, 4) godtagande av stödmottagarnas redovisningspraxis

¹ Med dilemman avser vi konkurrerande prioriteringar som kommissionen och budgetmyndigheten måste hitta rätt balans emellan.

² Exempelvis har en icke uttömmande sammanställning av värdefull information erhållits från Europeiska kommissionens webbplats, under rubriken *FP Programme Evaluation and Monitoring Documents* (utvärderings- och övervakningsdokument om ramprogrammen för forskning och innovation). På webbplatsen finns över 400 översynsdokument. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/index.cfm?pg=archive>.

³ Exempelvis European University Association (EUA), European Association of Research and Technology Organisations (EARTO), League of European Research Universities (LERU), Informal Group of RTD Liaison Offices (IGLO), IDEA-league (strategisk sammanslutning mellan fem ledande europeiska tekniska universitet), European Association of Research Managers and Administrators (EARMA), Helmholtz Association of German Research Centres e.V., Business Europe, CLEPA European Association of Automotive Suppliers osv.

⁴ <https://www.eca.europa.eu>.

och 5) uppmärksammande av bra projektförslag inom Horisont 2020 inom ramen för andra program via en gemensam kontaktpunkt.

IV. Det här informationsdokumentet är inte en granskningsrapport. Vi kommer att genomföra en effektivitetsrevision av "förenklingen av Horisont 2020" och beräknar att komma ut med en särskild rapport i slutet av 2018. I den rapporten granskar vi och bedömer hur ändamålsenliga kommissionens förenklingsåtgärder har varit, som stöd i diskussionen om genomförandet av nionde ramprogrammet som inleds i slutet av 2018.

EU:S FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSPROGRAM HORISONT 2020.

1. Horisont 2020 är ett EU-ramprogram för forskning och innovation med närmare 80 miljarder euro i tillgängliga anslag under sju år (2014–2020). Det är ett av de största offentliga finansieringsprogrammen för forskning och utveckling i världen och står för omkring 8 % av EU:s budget⁵. Deltagarna kan indelas i följande grupper: universitet, forskningsinstitut, små och medelstora företag, stora företag och offentliga organ. Hittills har mer än 130 000 ansökningar lämnats in och nästan 20 000 projekt har tagit emot finansiering⁶.
2. Horisont 2020 är komplext på grund av mängden förordningar, regler, riktlinjer, förfaranden och processer för genomförandet (inbegripet kontroll och revision) liksom det stora antalet finansieringsinstrument⁷. Onödig komplexitet innebär risker för oriktigheter (om reglerna är komplexa eller otydliga är sannolikheten stor att de inte efterlevs), ineffektivitet (alltför mycket resurser kan behöva ägnas åt administration eller finansierade projekt) och bristande ändamålsenlighet (resultatmål kan missas).
3. Inför Horisont 2020 efterlyste rådet (2011) "en bättre balans mellan förtroende och kontroll" och Europaparlamentet (2010) sade att finansieringen bör vara "mer baserad på

⁵ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>.

⁶ Siffror från kommissionen.

⁷ Europaparlamentet, rapport om bedömningen av genomförandet av Horisont 2020 inför halvtidsutvärderingen och förslaget till det nionde ramprogrammet. I bilagan diskuteras möjligheten att göra EU-finansieringen mindre komplex. (RR\1127422SV .docx).

förtroende och risktolerans” gentemot deltagare⁸. Det har tagits många initiativ till att förenkla EU:s program för forskning och innovation (***bilaga III***). Det är önskvärt med förenkling, men viss komplexitet är nödvändig för att se till att politiska mål kan uppnås och att EU-medel tilldelas på rätt sätt.

DILEMMAN FÖRENADE MED FÖRENKLING⁹

Stabilitet och förändring

4. Stabilitet är att använda samma uppsättning regler för efterföljande forsknings- och innovationsprogram, medan förändring kräver ytterligare ansträngningar från deltagarnas sida för att anpassa sig efter nya regler. Förändring ger utrymme för förbättringar, men det kan också leda till att deltagare måste anpassa sig till olika uppsättningar regler enligt olika forskningsprogram (eftersom många av de projekt som fått bidrag från Horisont 2020 kommer att pågå under flera år efter att nionde ramprogrammet inletts)^{10 11} (***ruta 1***).

⁸ Förordning (EU) nr 1291/2013 om inrättande av Horisont 2020 (EUT L, 20.12.2013, s. 109).

⁹ Vi analyserade fem dilemman, men det finns fler, såsom: nationella intressen och EU:s intressen, små och stora företag, offentlig och privat finansiering av forskning och utveckling samt frågor om statligt stöd (Lamy-rapporten, s. 17–18).

¹⁰ OECD 2010, *Strategy and policies for better regulation, United Kingdom* (strategi och politik för bättre lagstiftning, Förenade kungariket), s. 38.

¹¹ Europeiska kommissionen, COM(2010) 187, 29.4.2010, s. 12.

Ruta 1 – Stödmottagarna uppskattar stabilitet¹²

Sammanlutningen League of European Research Universities (LERU) företräder 23 universitet. I juni 2010 offentliggjorde LERU ett rådgivande dokument med titeln *Towards an effective 8th framework programme for research* (på väg mot ett ändamålsenligt åttonde ramprogram för forskning). Dokumentet var delvis ett svar på kommissionens meddelande om förenklat genomförande av ramprogrammen för forskning. I dokumentet (punkt 27) anges att optimering är mycket önskvärt i vissa svårare fall, men att stabilitet i regelverket också är en förenklingsåtgärd i sig och föredras framför förändring till endast något enklare regler. Alltför många förändringar efter varandra bör undvikas.

Redovisningsskyldighet och egenansvar

5. Redovisningsskyldighet innebär att bevisbördan för användningen av EU-medel placeras hos stödmottagaren. Egenansvar innebär att man förlitar sig på stödmottagarnas självförvaltning och självreglering. Det skulle vara enklare att betala ut forskningsbidrag utan att begära att stödmottagarna redovisar de offentliga medel de tar emot. Men redovisningsskyldigheten är väsentlig för allmänhetens förtroende. Ett starkt fokus på redovisningsskyldighet kan dock leda till överdriven försiktighet i arbetet med att förenkla komplexa forskningsregler och skapa hinder för forskningsarbetet (**ruta 2**).

¹² Rådgivande dokument från LERU, *Towards an effective 8th framework programme for research* (på väg mot ett ändamålsenligt åttonde ramprogram för forskning), nr 2, maj 2010, s. 10, punkt 27.

Ruta 2 – Forskare efterfrågar balans mellan korrekt redovisningskyldighet och rimlig administrativ börda

Som en del av redovisningskyldigheten, förutom behovet av att uppvisa en sund ekonomisk förvaltning av utgifter, kräver kommissionen information och uppgifter om de ekonomiska och sociala effekterna av EU:s finansiering av forskning och innovation, för övervaknings- och utvärderingssyften. I rapporten från en workshop som kommissionen anordnade om förenkling av ramprogrammen anges att avsikten är att i det kommande ramprogrammet anpassa rapporterings- och övervakningskraven genom att om möjligt begränsa antalet centrala resultatindikatorer, bygga vidare på befintliga indikatorer och lägga fokus på effektindikatorer¹³.

Rättslig säkerhet och skönsmässigt utrymme

6. Rättslig säkerhet är viktigt eftersom stödmottagarna står för den ekonomiska risken vid en eventuell feltolkning av bestämmelserna. Rättslig säkerhet innebär att det bara finns en gällande tolkning av en viss bestämmelse. "[V]arje rättsakt som antas av institutionerna och som har rättsverkningar skall vara klar och precis samt bringas till den berördes kännedom på ett sådant sätt att denne med säkerhet kan förvissa sig om den tidpunkt åtgärden föreligger och när den börjar ha rättsverkningar"¹⁴.

7. Skönsmässigt utrymme innebär att det är möjligt och rimligt att behöriga myndigheter gör olika tolkningar av bestämmelserna. Olika aktörer som verkar i olika faser av ett projekts

¹³ Workshop för intressenter *Ideas for further simplification of the implementation of the R&I Framework programmes* (idéer för ytterligare förenkling av genomförandet av ramprogrammen för forskning och innovation), Bryssel den 20 oktober 2017, s. 12.

¹⁴ Se förstainstansrättens dom av den 22 januari 1997, Opel Austria GmbH mot Europeiska unionens råd, T-115/94, EU:T:1997:3, punkt 124, där det hänvisas till: domstolens dom av den 9 juli 1981, Gondrand Frères et Garancini, 169/80, Rec. 1981, s. 1931, punkt 17, av den 22 februari 1984, Kloppenburg, 70/83, Rec. 1984, s. 1075, punkt 11, och av den 15 december 1987, Irland mot kommissionen, 325/85, Rec. s. 5041, punkt 18, och förstainstansrättens dom av den 7 februari 1991, Tagaras mot domstolen, förenade målen T-18/89 och T-24/89, Rec. 1991, s. II-53, punkt 40.

livscykel (handläggare och revisorer inom kommissionen, nationella organ¹⁵ och revisionsrättens revisorer) kan ha sina egna uppfattningar och göra olika tolkningar av kraven, med risken att stödmottagarna underkastas osäkra ekonomiska följder (**ruta 3**). I de fall riktlinjer och exempel används för att illustrera det skönsmässiga utrymmet, ska dessa heller inte tolkas på ett sätt som gör att utrymmet begränsas.

Ruta 3 – Stödmottagare oroar sig för att mötas av rättslig osäkerhet¹⁶

Vi anordnade workshoppar med juridiska experter, revisorer och slutliga stödmottagare, om erfarenheter från revisioner av EU:s program för forskning och innovation. De viktigaste frågor som stödmottagarna tog upp var följande:

- Om riktlinjerna är alltför allmänt formulerade, kan användningen av kommissionens exempel av vissa revisorer ses som de enda godtagbara lösningarna.
- Vid bedömning av efterlevnaden måste revisorer på olika nivåer i kontrollkedjan tolka sammanhangen och syftena med samma bestämmelser, vilket kan påverkas av tillgången till information.
- Om stödmottagare använder förenklade kostnadsalternativ som fasta belopp och schablonsatser, förväntar de sig att revisorerna också anpassar sitt tillvägagångssätt.
- Europeiska kommissionen har ändrat några artiklar i modellen för bidragsavtal inom Horisont 2020, med retroaktiv tillämpning på tidigare projekt¹⁷;
- I olika rättsakter (om Horisont 2020 och särskilt Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)) används ibland olika definitioner och principer.

¹⁵ Exempelvis nationella ministerier, nationella finansiärer, högre revisionsorgan samt privata revisionsföretag.

¹⁶ Revisionsrättens workshoppar i Bryssel den 9 februari 2015 och 11 mars 2016.

¹⁷ Exempel på ändringar (endast på engelska):
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/mga/h2020-mga-art-updatehistory_en.pdf.

Stödmottagarnas intressen och EU:s intressen

8. Stödmottagarna har ett intresse av att få ersättning för sina kostnader, medan EU fokuserar på finansieringens totalbelopp och effektiviteten i tilldelningen av anslag till enskilda stödmottagare. För stödmottagare som universitet kan en förenklings potentiellt ogynnsamma effekter på inkomsterna leda till att man är rädd för eller motarbetar förenklingar, även om effekterna sedan skulle visa sig bli positiva (**ruta 4**).

Ruta 4 – Stödmottagarna är rädda för ogynnsamma ekonomiska effekter¹⁸

Användningen av förenklade kostnadsalternativ som schablonsatser, enhetskostnader, fasta belopp och priser kan innebära att vissa stödmottagare får mer eller mindre finansiering jämfört med status quo, även om samma genomsnittsbelopp betalas ut. Vissa deltagare har förklarat att de föredrar de befintliga (komplexa) systemen med ersättning av faktiska kostnader, eftersom de är rädda att få minskade medel, även om förenklade former av kostnadsredovisning innebär en minskad administrativ börda.

Regional spridning och spetskompetens¹⁹

9. Spetskompetens innebär att man stödjer de bästa forskningsprojekten på EU-nivå, medan regional spridning syftar till att utjämna skillnader mellan geografiska regioner. I praktiken är vissa geografiska regioner mer framgångsrika än andra när det gäller att hantera EU:s program för forskning och innovation och visa upp sin potential att uppnå spetskompetens inom forskning (**ruta 5**).

¹⁸ Uppföljningsworkshop om förenkling organiserad av kommissionen 2017, s. 4.
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/events/2017-10-20/final-report_en.pdf.

¹⁹ Europaparlamentet/generaldirektoratet för parlamentarisk utredning och analys, *EU framework programmes for research and innovation – Evolution and key data from FP1 to Horizon 2020 in view of FP9* (EU:s ramprogram för forskning och innovation – utvärdering och nyckeluppgifter från första ramprogrammet till Horisont 2020 inför nionde ramprogrammet) (september 2017 – PE 608.697), s. 32.

Ruta 5 – "Breddningen" är fortfarande en fråga som måste lösas

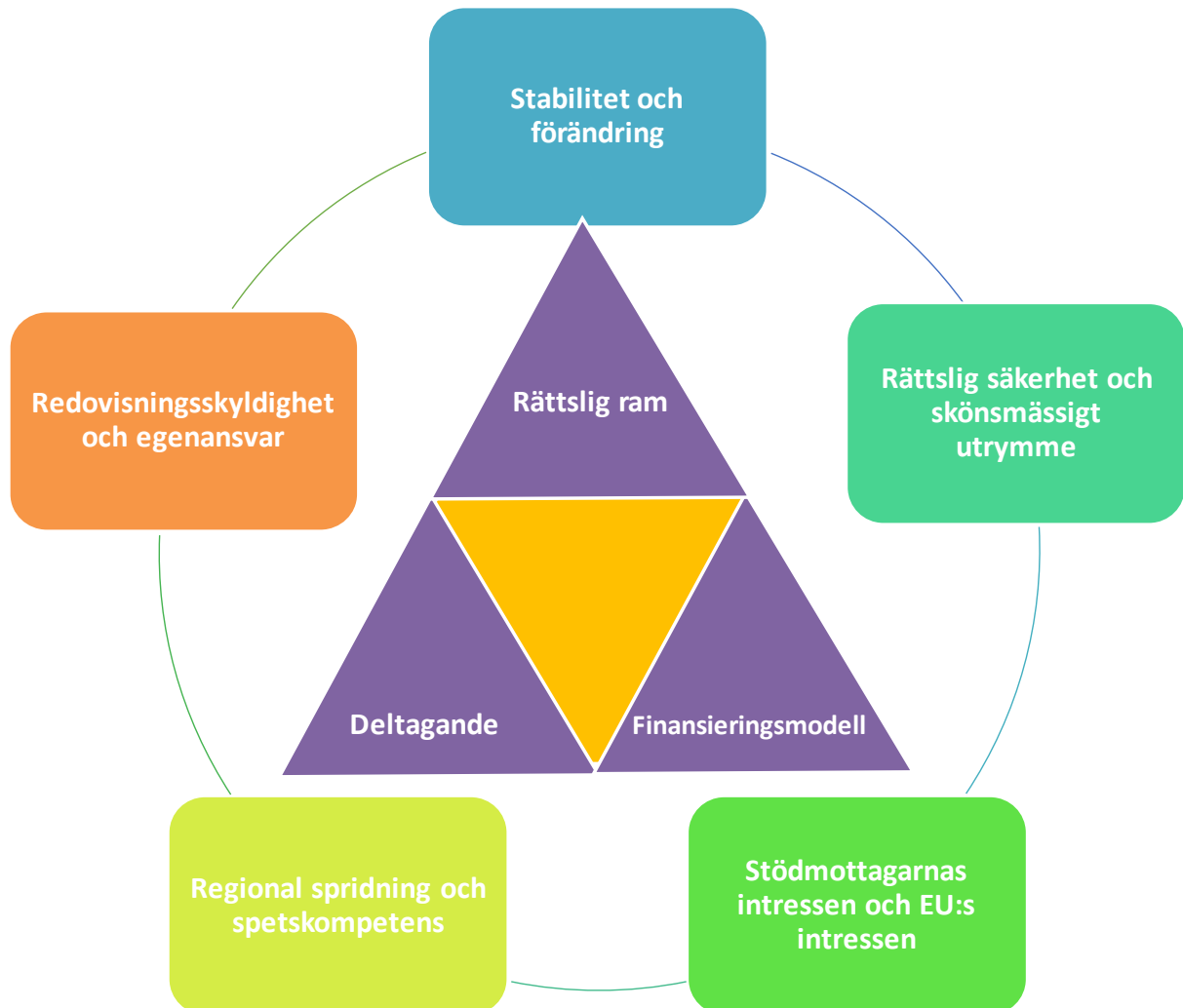
Vi konstaterade att kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) och finansieringsbidrag från Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) är koncentrerade till ett begränsat antal medlemsstater. EIT har skapat system för regional innovation, en mekanism för uppsökande arbete för att bättre marknadsföra innovation i specifika regioner och därigenom sprida stödet ytterligare²⁰.

Dilemman att räkna med

10. I ***figur 1*** sammanfattas de dilemman som presenterats ovan. I de följande avsnitten försöker vi analysera hur dessa dilemman har påverkat utformningen av regelverket, finansieringsmodellen och systemet för deltagande.

²⁰ Europeiska revisionsrättens särskilda rapport nr 4/2016, punkterna 86 och 102.

Figur 1 – Dilemman som påverkar förenklingen av EU:s forskningsprogram

Källa: Europeiska revisionsrätten, baserat på den rättsliga ramen för Horisont 2020.

HORISONT 2020: ETT KOMPLEXT SYSTEM

Utformningen av Horisont 2020

11. Vi har påpekat att den mycket komplexa rättsliga ramen för tidigare ramprogram kan hindra att programmen genomförs på ett effektivt sätt²¹. När det gäller Horisont 2020 finns det två sätt att få bort onödigt komplexitet i programmets utformning: att skriva om de

²¹ Revisionsrättens särskilda rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?* Punkt V i sammanfattningen, punkterna 3, 89 och 103 och bilaga II.

grundläggande rättsliga reglerna (bindande lagstiftning) med ledning av principerna om god förvaltning²² och/eller att skapa ett enklare gränssnitt för att anpassa ett komplext system till forskarnas verklighet. Båda är giltiga metoder för att upprätthålla rätt balans mellan nödvändig byråkrati och forskarnas verklighet. Men en sak är säker: förenkling är komplicerat²³.

12. Jämfört med sjunde ramprogrammet har Horisont 2020 en i stort oförändrad struktur vad gäller grundläggande rättsakter²⁴²⁵²⁶ (***bilaga IV***), förutom att antalet särskilda program har minskats från fyra till ett. Kommissionen har dock infört flera gränssnitt med målet att förenkla genomförandet av de grundläggande rättsakterna för stödmottagarna (***figur 2***):

- Modellen för bidragsavtal.
- Arbetsprogram (fleråriga i stället för årliga arbetsprogram) där målen i det särskilda programmet omsätts i detaljerade åtgärder.

²² Allmänna principer som bygger på rätten till god förvaltning enligt artikel 41 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och på principen om en öppen, effektiv och oberoende europeisk administration enligt artikel 298 i EUF-fördraget: t.ex. proportionalitet, rättvisa och likabehandling, rättslig säkerhet och strävan efter ständig förbättring.

²³ Europeiska konventet, slutrapport från arbetsgrupp IX för förenkling, s. 1, 29.11.2002 http://european-convention.europa.eu/SV/doc_register/doc_registerf2d9.html?lang=SV&Content=WGIX och slutsatser och rekommendationer från högnivågruppen för förenkling för tiden efter 2020, s. 1.

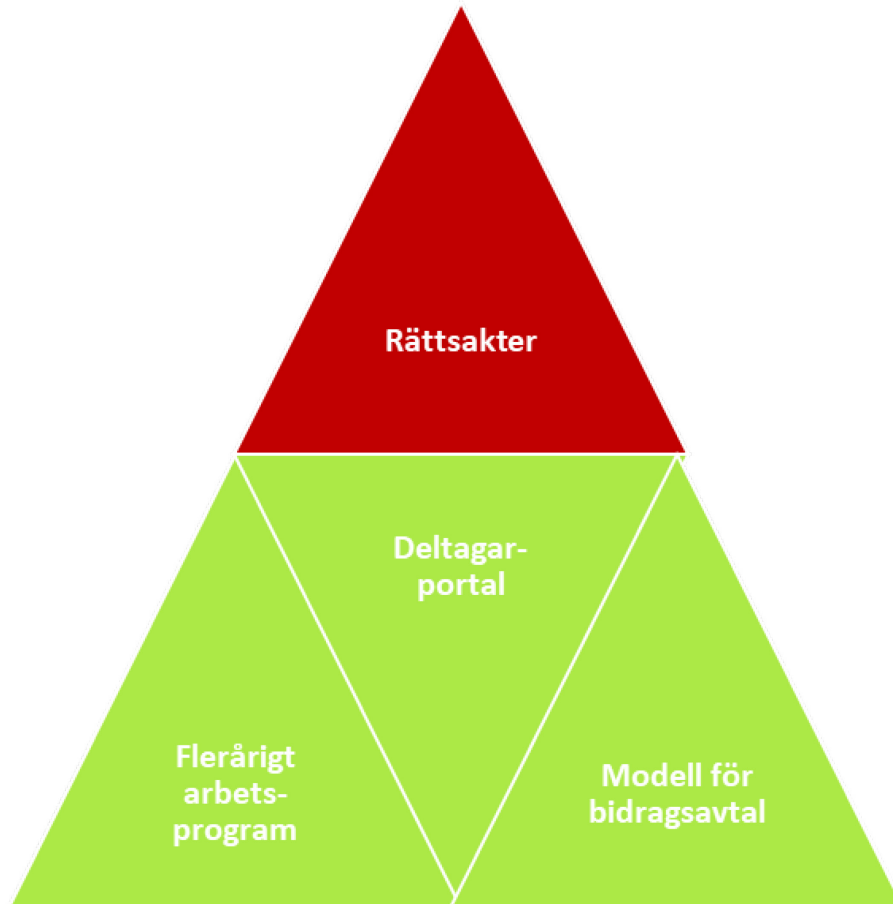
²⁴ Förordning (EU) nr 1291/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation, EUT L 347, 20.12.2013, s. 104 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/fp/h2020-eu-establact_sv.pdf.

²⁵ Förordning 1291/2013 åtföljdes av rådets beslut 2013/743/EU av den 3 december 2013 om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), EUT L 347, 20.12.2013, s. 965 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/sp/h2020-sp_sv.pdf.

²⁶ Reglerna för deltagande anges i (den bindande förordningen) förordning (EU) nr 1290/2013 av den 11 december 2013 om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), EUT L 347, 20.12.2013, s. 81 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/rules_participation/h2020-rules-participation_sv.pdf.

- En digital deltagarportal²⁷.

Figur 2 – Gränssnitt mellan lagstiftarna, kommissionens avdelningar och stödmottagarna

Källa: Europeiska revisionsrätten, baserat på den rättsliga ramen för Horisont 2020.

Modell för bidragsavtal

13. Stödmottagarnas rättigheter och skyldigheter anges i bidragsavtalet. Kommissionen har tagit fram en modell för bidragsavtal och en kommenterad modell för bidragsavtal som vägledning för sökande. I vår årsrapport för 2016 kritiserade vi längden på vägledningen (ett

²⁷ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html> Portalen (en kontaktpunkt för elektronisk administration av EU-finansierade projekt för forskning och innovation) ger inte bara information på ett strukturerat sätt, utan fungerar också som ett digitalt gränssnitt för dem som berörs av Horisont 2020.

750-sidigt dokument)²⁸. Kommissionen påpekade att denna information under sjunde ramprogrammet fanns spridd i flera olika dokument som uppgick till mer än 1 000 sidor²⁹.

14. Den utbredda användningen av exempel i vägledningen är till hjälp för stödmottagarna vid tillämpningen av reglerna. Det finns dock en risk att exemplen uppfattas som den enda möjliga lösningen för alla stödmottagare och därmed begränsar det skönsmässiga utrymmet för stödmottagarna att anta sin egen praxis.

Arbetsprogram

15. Arbetsprogrammen syftar till att omsätta kommissionens högnivåmål i särskilda åtgärder. Enligt vår årsrapport för budgetåret 2015³⁰ överensstämde de granskade åtgärderna i allmänhet med högnivåmålen, men det kan bero på att målen var ganska allmänt definierade. Arbetsprogrammen ligger till grund för experternas bedömning av ansökningarna till Horisont 2020 och deras urval av projekt i enlighet med målen³¹.

Deltagarportalen

16. Kommissionen tillhandahåller en webbaserad deltagarportal som fungerar som en gemensam plattform för den elektroniska förvaltningen av ansökningar och bidrag. Syftet med deltagarportalen är att hjälpa de sökande (till exempel via en gemensam helpdesk) att hitta utförlig information om alla förfaranden och att förstå de delar av den rättsliga ramen för Horisont 2020 som är relevanta för deras specifika situation, samt att garantera rättslig säkerhet för deras åtgärder³².

²⁸ Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2016, kapitel 5, punkt 5.18.

²⁹ Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2016, kapitel 5, punkt 5.18, med kommissionens svar.

³⁰ Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2015, punkterna 3.36 och 3.37.

³¹ Revisionsrättens workshop i Bryssel med slutliga stödmottagare inom EU:s ramprogram, 9 februari 2015.

³² Europeiska kommissionen, *Interim evaluation of Horizon 2020* (preliminär utvärdering av Horisont 2020), s. 27 och 59.

Förvaltningen av Horisont 2020

Kommissionen

17. Horisont 2020 förvaltas direkt av olika EU-enheter, däribland åtta generaldirektorat inom kommissionen, fyra genomförandeorgan och sju gemensamma företag (**tabell 1**)³³. Enligt kommissionen hade deltagare i EU:s ramprogram före Horisont 2020 klagat på att samma frågor behandlades olika av olika generaldirektorat eller andra genomförandeorgan³⁴.

Tabell 1 – Ett stort antal generaldirektorat och andra tjänster är involverade i förvaltningen av Horisont 2020

	Programperiod		
	2002–2006	2007–2013	2014–2020
Ramprogram för forskning och innovation			
Antal ansvariga generaldirektorat	5	6	8
Antal ansvariga kommissionärer	4	6	8
Andra enheter med ansvar för genomförandet			
Genomförandeorgan	0	2 (Ercea, REA)	4 (Easme, Ercea, Inea, REA)
Initiativ enligt artikel 187	0	5 gemensamma teknikinitiativ (Artemis, Eniac, FCH, CS, IMI) + Sesar	7 gemensamma företag (BBI, CS, Ecsel, IMI, FCH, S2R, Sesar) 10 avtalsmässiga offentlig-privata partnerskap
Initiativ mellan offentliga aktörer	1 enligt artikel 185	4 initiativ enligt artikel 185	6 initiativ enligt artikel 185 10 initiativ för gemensam programplanering
Andra		2 (EIB, EIT)	3 (EIB, EIT, flaggskeppsåtgärder inom FET)

Källa: Revisionsrätten, baserat på uppgifter från kommissionen som uppdaterades i februari 2018.

³³ De ansvariga enheterna för forskning och innovation består för närvarande av åtta generaldirektorat (GD Jordbruk och landsbygds-utveckling, GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik, GD Utbildning, ungdom, idrott och kultur, GD Energi, GD Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, GD Migration och inrikes frågor, GD Transport och rörlighet och GD Forskning och innovation), fyra genomförandeorgan (Eacea, Easme, Ercea och REA), en decentraliserad byrå (GSA) och sju gemensamma företag (BBI, Clean Sky, Ecsel, FCH, IMI, Sesar och Shift2Rail).

³⁴ Europeiska kommissionens rapport om efterhandsutvärderingen av sjunde ramprogrammet, s. 64. <https://ec.europa.eu/research/evaluations/index.cfm?pg=fp7>.

Det gemensamma stödcentrumets unika roll

18. Vi³⁵, liksom stödmottagarna³⁶, har efterlyst en konsekvent och enhetlig tillämpning av bestämmelserna och en samstämmig förvaltning av ramprogrammen³⁷. Vi rekommenderade ytterligare förbättringar, som ledde till att det gemensamma stödcentrumet inrättades³⁸³⁹. Detta återspeglades i den preliminära utvärderingen av sjunde ramprogrammet (2011) där man framhöll behovet av att inrätta en "clearingskommitté för forskning" för att avhjälpa problem med rättsosäkerhet och olika behandling av samma frågor av olika EU-enheter som förvaltar forskningsbidrag⁴⁰.

19. Vi konstaterade att kommissionen hade förbättrat sina kontrollsystem, särskilt de senaste åren genom förstärkningen av funktionen för efterhandsrevision genom den gemensamma revisionstjänsten som ingår som en del i det gemensamma stödcentrumet⁴¹. På liknande sätt har kommissionens tjänst för internrevision identifierat exempel på bra praxis för samordning med det gemensamma stödcentrumet för Horisont 2020 (**ruta 6**). Inrättandet av det gemensamma stödcentrumet syftade också till att motverka inkonsekvenser och ineffektivitet i efterhandsrevisionerna. Eftersom efterhandsrevisionerna inom sjunde ramprogrammet utfördes av enskilda revisionsenheter vid olika avdelningar med ansvar för genomförandet, finns det risk att stödmottagarna granskas på ett

³⁵ Revisionsrättens årsrapport för 2016, punkt 5.15.

³⁶ #Industry4Europe, oktober 2017, s. 11. LERU, *KISS Horizon 2020 – Keep It Simple & Straightforward* (23 oktober 2015). Rådets (konkurrenskraft) slutsatser antagna vid mötet den 11–12 oktober 2010, s. 2.

³⁷ Revisionsrättens särskilda rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*, s. 27, punkt 36.

³⁸ *Commission Decision C(2013)8751 on the operating rules for the Common Support Centre for Horizon 2020, the Framework Programme for Research and Innovation (2014–2020)* (kommissionens beslut C(2013)8751 om verksamhetsregler för det gemensamma stödcentrumet för Horisont2020, ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)).

³⁹ Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2016, punkt 5.15 och bilaga 3.2.

⁴⁰ Kommissionens meddelande *Svar på rapporten från expertgruppen för preliminär utvärdering av sjunde ramprogrammet för forskning* KOM(2011) 52 slutlig, avsnitt 2.5.

⁴¹ Revisionsrättens årsrapport för 2016, bilaga 3.2, s. 131.

inkonsekvent sätt och/eller att samma stödmottagare omfattas av överlappande revisioner⁴².

Ruta 6 – Tjänsten för internrevision drog positiva slutsatser om åtgärderna för samordning mellan det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas och det gemensamma stödcentrumet

Vid en revision som slutfördes i december 2017 konstaterade tjänsten för internrevision att det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas hade infört lämpliga förfaranden för styrning, riskhantering och intern kontroll, som på ett effektivt och ändamålsenligt sätt stödde företagets åtgärder för samordning med det gemensamma stödcentrumet och genomförandet av centrumets verktyg och tjänster.

Beslutsprocessen

20. Beslutsfattande om graden av förenkling är komplext och kräver input inte bara från kommissionen utan även från medlagstiftarna, dvs. Europaparlamentet och rådet. Tidigare hade Europaparlamentet till exempel ifrågasatt förslaget om en enda ersättningsnivå och obligatoriska schablonbelopp för indirekta kostnader⁴³⁴⁴, i motsats till vårt yttrande⁴⁵.

⁴² Europeiska kommissionens tjänst för internrevision (2017).

⁴³ Europeiska kommissionen, COM(2013) 98 final, 26.2.2013, s. 7–8 och 28.

⁴⁴ Särskild rapport nr 1/2004 om förvaltningen av indirekta FoTU-åtgärder inom femte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (1998–2002) samt kommissionens svar, punkt IV i sammanfattningen. (EUT C 99, 23.4.2004, s. 1).

⁴⁵ Europeiska revisionsrättens yttrande nr 6/2012 av den 19 juli 2012, punkt 16.

21. På liknande sätt föreslog rådet⁴⁶ konceptet med lönetillägg till forskare ("bonusbetalningar") och återinförde programkommittéer för urval av enskilda projekt, vilket skulle kunna leda till längre handläggningstider för att bevilja stöd.

22. Dessutom ser vi ett i praktiken alltför begränsat tidsutrymme mellan antagandet av de grundläggande rättsakterna för ett ramprogram och dess faktiska start⁴⁷, trots att kommissionens förslag lades fram till lagstiftarna två år i förväg när det gäller Horisont 2020. Det gör det svårt att hinna förbereda programgenomförandet ordentligt.

FINANSIERINGSMODELL

Övergången från sjätte ramprogrammet till sjunde ramprogrammet och Horisont 2020

23. I vårt yttrande om Horisont 2020 (2012) noterade vi att den nya kostnadsfinansieringsmodellen hade "förenklats radikalt"⁴⁸. Men en betydande del av Horisont 2020 baseras fortfarande på ersättning av uppkomna kostnader. Förenklade kostnadsalternativ som schablonfinansiering och en standardiserad skala för enhetskostnader används inom Horisont 2020 för en avsevärd del av budgeten, medan stödsystem baserade på stödrättigheter, som priser och fasta belopp, endast finansierar en liten del av projekten. **Tabell 2** illustrerar användningen av priser och **figur 3** visar utvecklingen av kostnadsmodeller i olika ramprogram. Vi noterade i vår årsrapport för 2016⁴⁹ att stödrättighetsbaserade system ledde till färre fel än kostnadsersättningar (till exempel för personalkostnader⁵⁰) sett till den totala budgeten. Stödrättighetsbaserade kostnader innebär att stödmottagarna får stöd om de uppfyller vissa villkor.

⁴⁶ Europeiska kommissionen, COM(2013) 98 final, 26.2.2013, s. 6–7.

⁴⁷ Till exempel för programperioden 2014–2020 antogs den fleråriga budgetramen den 2 december 2013, kommissionens förslag till rättsakter antogs den 30 november 2011 och datumet för antagande av rättsakterna var i december 2013.

⁴⁸ Europeiska revisionsrättens yttrande nr 6/2012, punkterna 16–19.

⁴⁹ Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2016, ruta 1.4 och punkterna 1.10 och 1.38.

⁵⁰ Revisionsrättens årsrapport för 2016, punkt 5.9.

Tabell 2 – EU:s program för forskning och innovation har använt priser endast i begränsad omfattning

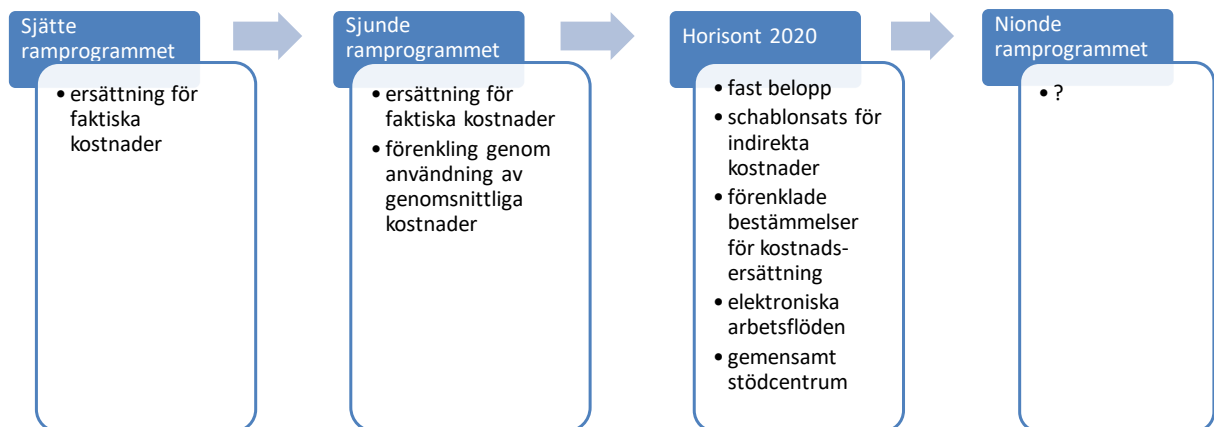
	Programperiod		
	2000–2006 ⁽¹⁾	2007–2013 ⁽²⁾	2014–2020
Priser	Inte alls	Under 0,1 %	0,11 % av den totala budgeten

⁽¹⁾ Det fanns inga priser inom sjätte ramprogrammet.

⁽²⁾ Inom sjunde ramprogrammet finansierades ett mycket litet antal priser för uppmärksammande av forskning (t.ex. Descartespriserna), en begränsad pilotåtgärd för stimulanspriser inom programmet Hälsa och ett pris för kvinnliga innovatörer i slutet av sjunde ramprogrammet.

Källa: Revisionsrätten, baserat på uppgifter från kommissionen som uppdaterades i januari 2018.

Figur 3 – Utvecklingen av kostnadsmodeller inom ramprogrammen

Källa: Europeiska revisionsrätten.

Projektfinansiering med fasta belopp

24. Projektfinansiering med fasta belopp innebär att ett fast belopp betalas ut när de verksamheter och/eller den output som fastställts på förhand har fullgjorts. Vid projektfinansiering med fasta belopp ställs inga krav på kostnadsrapportering eller efterhandsrevision för stödmottagare av EU-finansiering. Det skulle kunna förenkla ersättningen av kostnader. Kommissionen testar två pilotsystem inom Horisont 2020. Enligt det första kan det fasta beloppet tilldelas för ett projekt som helhet, med ett fastställt belopp i förslagsinfordran. Enligt det andra kan det fasta beloppet beräknas baserat på en kostnadsuppskattning som tillhandahålls av stödmottagaren i projektförslaget. Enligt dessa

system får stödmottagarna det fasta beloppet om det finns tillräckliga garantier för att de har utfört de verksamheter som beskrivs i projektplanen.

25. Baserat på vårt arbete med den årliga revisionsförklaringen har vi analyserat upplägget av systemet med fasta belopp och anser att systemet

- skulle kunna fungera som en lämplig finansieringsmodell som är relativt enkel och kan uppmuntra framför allt unga forskare, små och medelstora företag och nya aktörer att delta i Horisont 2020,
- emellertid skulle kunna vara svårare att genomföra eftersom det kräver ett förändrat synsätt inom forskargemenskapen som under årtionden varit van att arbeta med kostnadsersättningsystem. Dessutom krävs en förändring i kommissionens sätt att arbeta med projekturval, bedömning, övervakning och utvärdering.

26. Kommissionen överväger att ytterligare öka användningen av förenklade kostnadsalternativ som projektfinansiering med fasta belopp. Detta har hittills varit svårt på grund av att det saknas bra resultatinformation och resultatkriterier eftersom resultat och effekter av forskning till sin natur är svåra att förutsäga och utvärdera. De utvecklas ofta inte linjärt⁵¹, och de kan genereras lång tid efter tidpunkten för finansiering⁵². Det är icke desto mindre viktigt att använda resultatinformation och resultatkriterier för att se till att finansierade projekt tillför ett europeiskt mervärde och att politiska mål uppnås, såsom ”spetskompetens”, spridning av resultat och samarbete med industrin.

Godtagande av stödmottagarnas redovisningspraxis⁵³

27. Stödmottagarna kan ha sina egna redovisningssystem och praxis som inrättats i enlighet med nationell lagstiftning och internationella redovisningsstandarder (IAS). Lagstiftningen

⁵¹ Revisionsrättens årsrapport för 2015, punkt 3.24.

⁵² Revisionsrättens årsrapport för 2015, punkt 3.31.

⁵³ Europaparlamentet, utskottsordförandekonferensen, skrivelse av den 21 mars 2017 om revisionsrättens arbetsprogram för 2018, s. 4. Utskottet för Industrifrågor, forskning och energi

och standarderna kan lämna visst skönsmässigt utrymme när det gäller stödmottagarnas redovisningsmetoder. Därför finns det risk att stödmottagarnas metoder för att beräkna och klassificera kostnadsposter inte uppfyller de kriterier för kostnadernas stödberättigande som fastställs genom EU:s budgetförordning och reglerna för deltagande i programmet för forskning och innovation, även om metoderna i fråga erkänns av t.ex. nationella finansiärer. Det gör att vissa deltagare måste investera i särskilda redovisningsverktyg för motiveringen av vissa kostnadsposter med finansiering genom Horisont 2020, medan de inte behöver göra det för annan, nationell finansiering.

28. Att använda stödmottagarnas vanliga redovisningspraxis för revisionssyften minskar stödmottagarnas kostnader. Ur den synvinkeln tillåter Horisont 2020 i viss utsträckning stödmottagarnas vanliga redovisningspraxis⁵⁴. Kommissionen är dock försiktig med att fullt ut godta stödmottagarnas redovisningspraxis eftersom det skulle underminera tillämpningen av enhetliga regler för stödmottagare i alla medlemsstater. Dessutom kontrollerar de nationella kontroll- och revisionssystemen i regel inte kostnader som uppkommit i EU-projekt under direkt förvaltning. Det utgör ett hinder för kommissionens ömsesidiga tillit till nationella revisioner.

Felprocentens utveckling

29. Vi noterade en minskning av felprocentsatserna i kapitlet "Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning" i vår årsrapport för 2016 (från 5,6 % 2014 till 4,4 % 2015 och 4,1 % 2016) (***figur 4***). Den minskningen ger dock endast begränsad information om övergången från sjunde ramprogrammet till Horisont 2020, av följande skäl:

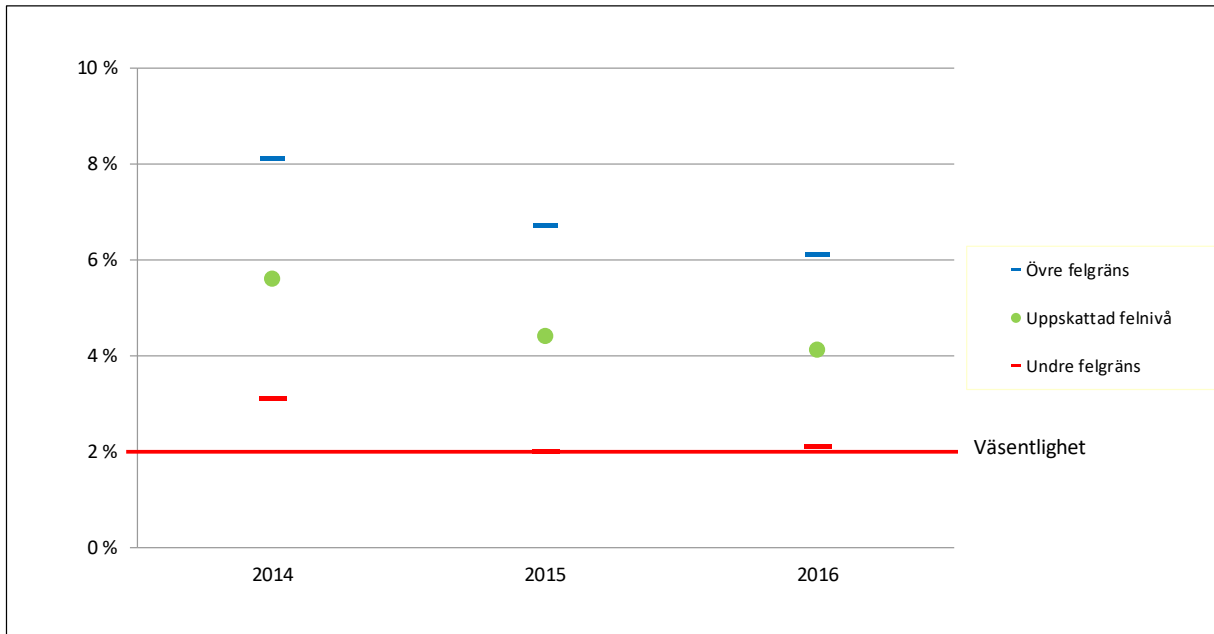
föreslog att man skulle bedöma möjligheten att använda nationella redovisningssystem, i förenklingssyfte.

⁵⁴ Kommissionens beslut av den 24 januari 2011 om tre åtgärder för att förenkla genomförandet av Europaparlamentets och rådets beslut nr 1982/2006/EG och rådets beslut nr 970/2006/Euratom och för att ändra besluten K(2007) 1509 och K(2007) 1625.

- Kostnaderna för forskning och innovation motsvarar endast 59 % av alla kostnader inom kapitlet "Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning"⁵⁵.
- Av de 92 transaktioner som vi granskade på området forskning och innovation år 2016 var 79 från sjunde ramprogrammet och bara 13 från Horisont 2020, och för år 2015 ingick endast en Horisont 2020-transaktion i urvalet.
- Medan vi presenterar våra resultat om transaktionernas korrekthet på årlig basis, kan forskningsprogram ta flera år att slutföra. Stödmottagare och kommissionen kan göra Anpassningar under hela perioden och i slutbetalningsskedet.
- Felprocenten baseras på de fel som vi har kunnat kvantifiera. Det kan förekomma andra iakttagelser, rörande systembrister eller att dokumentationskrav inte uppfylls, vilket inte direkt påverkar de granskade transaktionernas korrekthet. Sådana iakttagelser beaktas i vår revisionsförklaring men ingår av naturliga skäl inte i beräkningen av felprocenten.

⁵⁵ Revisionsrättens årsrapport för 2016, ruta 5.1.

Figur 4 – Uppskattad felnivå (%) ”Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning” (2014–2016)

Källa: Europeiska revisionsrätten.

30. Vi noterade att de flesta felen inom sjunde ramprogrammet berodde på oriktig tillämpning av reglerna för stödberättigande, vilket innebär att en förenkling skulle kunna leda till färre fel⁵⁶. Även om vår information om genomförandet av Horisont 2020 är begränsad⁵⁷, eftersom vi bara har granskat ett litet antal transaktioner, finns det indikationer på att risken för oriktigheter i stödmottagarnas ersättningsanspråk, särskilt när det gäller personalkostnader, består. För 2016 innehöll fyra av tretton Horisont 2020-transaktioner fel. Tre rörde oriktigt redovisade personalkostnader, trots införandet av förenklade kostnadsalternativ och mindre strikta krav när det gäller tidrapporter (**tabell 3**). Vidare påpekade vi risken att stödregler misstolkas av stödmottagare (särskilt av dem som är

⁵⁶ Revisionsrättens årsrapport för 2016, punkt 1.10. Konkreta exempel ges i bilaga 5.2: Översikt över fel med en inverkan på minst 20 % – Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning (revisionsrättens årsrapport för 2016).

⁵⁷ Vi räknar med att mer än hälften av vårt urval när det gäller forskning inför 2018 års rapport kommer att röra Horisont 2020-transaktioner.

mindre bekanta med reglerna, såsom små och medelstora företag samt förstagångsdeltagare⁵⁸.

Tabell 3 – Iakttagelser rörande sjunde ramprogrammet/Horisont 2020 i årsrapporten för 2016

Uppdelning av forskningsurvalet i årsrapporten för 2016						
	Sjunde ramprogrammet		Horisont 2020		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Granskade transaktioner	79	100 %	13	100 %	92	100 %
Varav transaktioner med kvantifierbara fel rörande icke stödberättigande kostnader	33	41 %	4	30 %	37	40 %
Varav fel beroende på icke stödberättigande personalkostnader	18	23 %	3	23 %	21	23 %

Källa: Europeiska revisionsrätten.

DELTAGANDE OCH SPETSKOMPETENS

Andel ansökningar, andel ansökningar som fått stöd och deltagandeandel

31. Andelen ansökningar mäter antalet ansökningar som lämnats in per medlemsstat eller per typ av stödmottagargrupp. Andelen ansökningar som fått stöd mäter antalet ansökningar som beviljats finansiering i förhållande till det totala antalet inlämnade ansökningar per medlemsstat eller per typ av stödmottagargrupp. Deltagandeandelen mäter den faktiska finansiering som mottagits per medlemsstat eller per typ av stödmottagargrupp. Spetskompetens är den överordnade principen inom Horisont 2020 och innebär att endast de bästa projekten väljs ut, baserat på konkurrensutsatta ansökningsomgångar.

Geografiska skillnader

32. När det gäller andelen ansökningar visar uppgifter från kommissionen att ett större antal Horisont 2020-ansökningar kom från medlemsstaterna i EU-15, utom Luxemburg, än från

⁵⁸ Revisionsrättens årsrapport för 2016, punkt 5.5.

medlemsstaterna i EU-13 under de första tre åren av programmet (2014–2016)⁵⁹. För vissa av EU-13-medlemsstaterna var dock andelen ansökningar högre än i EU-15-medlemsstaterna om man jämför antalet ansökningar med antalet forskare i medlemsstaten i fråga⁶⁰.

33. När det gäller andelen Horisont 2020-ansökningar som fått stöd visar uppgifter från kommissionen att siffran varierar mellan medlemsstaterna från 9 % till 18 %⁶¹. Tio av medlemsstaterna i EU-15 har de högsta andelarna ansökningar som fått stöd och ligger över genomsnittet på 14,8 % under de första tre åren av Horisont 2020. Av **tabell 4** framgår att den genomsnittliga andelen ansökningar som fått stöd per medlemsstat har minskat inom de senaste ramprogrammen, men skillnaden mellan EU-15 och EU-13 kvarstår.

Tabell 4 – Andelen ansökningar som fått stöd är lägre i EU-13-medlemsstaterna^(a) än i EU-15-medlemsstaterna⁶²

	Landsgrupp	
	EU-15	EU-13
<i>Sjätte ramprogrammet</i>	25 %	20 %
<i>Sjunde ramprogrammet</i>	22 %	18 %
<i>Horisont 2020</i>	15 %	11,9 %

^(a) I förhållande till antalet ansökningar.

Källa: Revisionsrätten, baserat på uppgifter från kommissionen som uppdaterades i februari 2018.

⁵⁹ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 12.

⁶⁰ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 13.

⁶¹ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 20.

⁶² Med EU-13 avses de länder som blivit medlemmar i EU sedan 2004, dvs. Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien. Med EU-15 avses Österrike, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Sverige och Förenade kungariket.

34. Deltagandeandelen är ett resultat av andelen ansökningar och andelen ansökningar som fått stöd. Uppgifter från kommissionen visar att EU-15-medlemsstaterna fick omkring 87,8 % av den totala finansieringen från Horisont 2020 under de första tre åren av programmet (2014–2016), där Luxemburg och Portugal har de lägsta andelarna (dvs. 0,3 % respektive 1,6 %), jämfört med omkring 4,9 % för EU-13-medlemsstaterna tillsammans⁶³. Den återstående andelen finansiering går till länder utanför EU-28⁶⁴. För vissa av EU-13-medlemsstaterna är dock deltagandeandelen högre än EU-15-medlemsstaternas om man jämför finansieringsbeloppet med antalet forskare i medlemsstaten i fråga⁶⁵. Den preliminära utvärderingen av sjunde ramprogrammet⁶⁶ visar att finansieringen per medlemsstat inte står i proportion till folkmängd eller BNP.

Skillnader mellan olika grupper av stödmottagare

35. Av de olika grupperna av stödmottagare står offentliga organ för omkring 60 % av det totala antalet ansökningar till Horisont 2020, medan företag lämnade in omkring 36 % av det totala antalet ansökningar⁶⁷. Vad gäller andelen ansökningar som fått stöd genom Horisont 2020 är företagens andel ungefär lika stor som utbildningsanstalternas (13,5 %), vilket är lägre än den genomsnittliga andelen ansökningar som fått stöd för alla

⁶³ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 28.

⁶⁴ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 26.

⁶⁵ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 29.

⁶⁶ *Interim evaluation of the Seventh Framework Programme, report of the Expert Group, final report 12 November 2010* (preliminär utvärdering av sjunde ramprogrammet, rapport från expertgruppen, slutrapport 12 november 2010), avsnitt 5.3.

⁶⁷ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 11.

stödmottagargrupper (14,8 %)⁶⁸. Totalt sett har företag mottagit 27 % av finansieringen från Horisont 2020 under programmets tre första år, medan offentliga organ har mottagit omkring 69 %⁶⁹. Den återstående andelen av finansieringen går till andra enheter (som varken är offentliga organ eller företag)⁷⁰.

Åtgärder för breddat deltagande och kvalitetsstämpeln "seal of excellence"

36. En utvald grupp medlemsstater (nämligen EU-13-medlemsstaterna, Luxemburg och Portugal) och associerade grannländer är stödberättigade för kommissionens åtgärder för breddat deltagande. Åtgärdernas syfte är att angripa orsakerna till dessa länders låga deltagande i Horisont 2020 genom att tillhandahålla ytterligare stöd till utformning av politik, institutions- och kapacitetsuppbyggnad, bättre kommunikation och nätverk samt stöd för att underlätta nödvändiga strukturreformer. Hittills har åtgärderna för breddat deltagande utformats för att i första hand omfatta offentliga forsknings- och utbildningsinstanser i de utvalda länderna, medan privata företag, inbegripet små och medelstora företag och förstagångsdeltagare inte direkt ingår i tillämpningsområdet för dessa åtgärder.

37. Kvalitetsstämpeln "seal of excellence" tilldelas projektförslag som uppfyller urvalskriterierna men som inte beviljas finansiering på grund av budgetbegränsningar. Uppskattningsvis skulle det ha krävts ytterligare 66,3 miljarder euro för att finansiera alla de förslag som hittills ansetts uppfylla kriterierna för "seal of excellence"⁷¹. Instrumentet för

⁶⁸ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 19.

⁶⁹ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 24.

⁷⁰ Europeiska kommissionen. *Horizon 2020 in full swing – Three years on – Key facts and figures 2014 - 2016* (Horisont 2020 i full gång – tre år sedan starten – nyckelfakta och siffror 2014–2016), s. 24.

⁷¹ Europeiska kommissionen, *Framework Programme Monitoring* (övervakning av ramprogrammen) <https://ec.europa.eu/research/evaluations/index.cfm?pg=monitoring>.

små och medelstora företag inom Horisont 2020 valdes ut som första kandidat för genomförandet av "seal of excellence"-initiativet, vars syfte är att underlätta för ofinansierade bra förslag från små och medelstora företag att få tillgång till finansiering från alternativa källor, såsom de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) som förvaltas av nationella myndigheter. Enligt siffror från kommissionen har 8 781 "seal of excellence"-certifikat tilldelats projektförslag inom instrumentet för små och medelstora företag som inte kunde finansieras genom Horisont 2020.

ETT BIDRAG TILL ATT FÖRENKLA FÖR FORSKNINGEN EFTER HORIZONT 2020

Var kan vi se att förenklingar har gjorts?

38. Jämfört med tidigare forskningsprogram anser yrkesverksamma forskare att Horisont 2020 är det bästa EU-programmet för forskning och innovation hittills⁷². Flera olika

⁷² Andra konferensen om *Horizon 2020 – Performance and Further Simplification* (Horisont 2020 – Resultat och ytterligare förenkling), 28 februari 2017
<http://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=events&eventcode=21CCBCEC-AF19-3ABA-EA2990E929F25BAC>.

aktörer inser att kommissionen har gjort betydande ansträngningar för att förenkla programmen och uppmuntrar ytterligare förenkling⁷³⁷⁴⁷⁵⁷⁶⁷⁷.

39. Vår analys pekar på följande områden där synliga ansträngningar för förenkling har gjorts:

- Förbättrad tillgänglighet till de grundläggande rättsliga bestämmelserna tack vare skapandet av gränssnitt, som modellen för bidragsavtal, arbetsprogrammet och deltagarportalen (**punkterna 12–16**).
- Inrättandet av det gemensamma stödcentrumet och dess roll i förenklingen som lett till att kommissionen har gett stödcentrumet en styrande roll i utformningen av ett gemensamt system för elektronisk bidragsförvaltning inom hela kommissionen⁷⁸ (**punkterna 18–19**).

⁷³ Europeiska kommissionen, *Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser*, COM(2017) 358 final, 28.6.2017, punkt 4.2.3.

⁷⁴ Till exempel: EUA, *From Vision to Action: What EUA proposes for the Next Framework Programme for Research and Innovation (FP9)* (från vision till handling: vad EUA föreslår inför nästa ramprogram för forskning och innovation (nionde ramprogrammet)). Och Europeiska kommissionen, *Report on the Horizon 2020 simplification survey* (rapport om enkät om förenkling av Horisont 2020), s.28.

⁷⁵ Europaparlamentet, resolution om ansvarsfrihet 2015 (43), P8_TA(2017/0143), 27 april 2017, s. 23, 24, 41 och 50, punkterna 34, 43, 161 och 214. Och Europaparlamentet, utskottet för industrifrågor, forskning och energi, *Rapport om bedömningen av genomförandet av Horisont 2020 inför halvtidsutvärderingen och förslaget till det nionde ramprogrammet (2016/2147(INI))*, s. 7, 19 och 30, punkt 49 och förslag nr 1 från budgetutskottet. Och Europaparlamentet, Generaldirektoratet för parlamentarisk utredning och analys, *Horizon 2020 EU framework programme for research and innovation, European Implementation Assessment* (Horisont 2020 EU:s ramprogram för forskning och innovation, europeisk genomförandebedömning), februari 2017 (PE 598.599).

⁷⁶ Utkast till rådets slutsatser 5940/18 ADD1 (s. 12) om beviljande av ansvarsfrihet för budgetåret 2016, kapitel 5 "Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning", s. 12.

⁷⁷ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) *Halvtidsutvärdering av Horisont 2020*, (INT/792), punkterna 5.1 och 5.4.

⁷⁸ Operativa slutsatser från kommissionens förvaltningsstyrels möte den 26 oktober 2016.

- Användningen av förenklade kostnadsalternativ som projektfinansiering med fasta belopp (**punkterna 24–26**).
- Större flexibilitet i rapporteringen av kostnader, som att delar av stödmottagarnas vanliga kostnadsredovisningspraxis godtas (**punkterna 27–28**).

40. Men, mot bakgrund av de inneboende dilemman som beskrivs i det här informationsdokumentet, är det fortfarande svårt att genomföra förenklingar inom följande områden:

- De grundläggande rättsakterna är fortfarande svårbegripliga för deltagarna, särskilt för dem som är mindre bekanta med reglerna, såsom små och medelstora företag (**punkterna 11–16 och 30**).
- Genomförandet av enklare finansieringsalternativ är fortfarande förknippat med svårigheter för stödmottagarna (de måste t.ex. anpassa sin kostnadsredovisningspraxis) liksom för revisorernas kontroll (t.ex. avsaknad av revisionsbevis). Det finns dessutom än så länge inga tillförlitliga bevis som styrker sambandet mellan förenklingsinsatser och den kvantifierbara felprocenten (**punkterna 27–30** och **rutorna 3 och 4**).
- Andelen ansökningar som fått stöd har sjunkit i efterföljande forskningsprogram, och medlemsstaterna i EU-13 halkar efter dem i EU-15 (**punkt 33** och **tabell 4**).

41. Enligt högnivågruppen om forskningsprogram⁷⁹ har Horisont 2020 uppnått anmärkningsvärda förenklingar, och deras råd är att ytterligare förenklingar bör göras⁸⁰. Genom vår erfarenhet av revision med avseende på förenkling ser vi ett behov av att följa en linje som går ut på att minska bördan för stödmottagarna, anpassa reglerna till deras vanliga praxis som erkänns av nationella finansiärer, optimera kommissionens förvaltningsrutiner

⁷⁹ Högnivågruppen av oberoende experter om att maximera inverkan av EU:s forsknings- och innovationsprogram offentliggjorde sin rapport LAP-FAB-APP i juli 2017.

⁸⁰ *LAB – FAB – APP – Investing in the European future we want* (LAB – FAB – APP – att investera i den europeiska framtid vi vill ha), Europeiska kommissionen, GD Forskning och innovation, juli 2017, s. 18 och s. 6 (rekommendation 7).

och anta en mer riskbaserad strategi för kontrollverksamheten, där så är motiverat⁸¹.

Dessutom rekommenderar vi att förenklade kostnadsalternativ som enhetskostnader, fasta belopp, schablonfinansiering och priser övervägs i ökad omfattning för att minska den rättsliga osäkerheten.⁸²

Förslag till förenkling efter Horisont 2020

42. Baserat på vår analys och våra tidigare särskilda rapporter och yttranden lämnar vi följande förslag för övervägande:

Förslag 1 (stabilitet och förändring) – lämna ett rimligt tidsfönster mellan antagande och genomförande av rättsakter⁸³⁸⁴

- Berörda aktörer som kommissionen och stödmottagarna behöver tillräckligt med tid för att anpassa sig till det nya regelverket, baserat på principerna om god förvaltning (**punkterna 4, 11 och 20–22**).

⁸¹ Revisionsrättens särskilda rapport nr 2/2013.

⁸² Revisionsrättens årsrapport för 2016, punkt 5.31.

⁸³ Särskild rapport nr 2/2017 *Kommissionens förhandlingar om partnerskapsöverenskommelser och program inom sammanhållningspolitiken 2014–2020*, punkt X i sammanfattningen, figur 3, punkterna 36–37, punkterna 138–139 och rekommendation 1.

⁸⁴ Särskild rapport nr 1/2004 om förvaltningen av indirekta FoTU-åtgärder inom femte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (1998–2002) samt kommissionens svar (2004/C 99/01), punkt IV i sammanfattningen.

Förslag 2 (redovisningsskyldighet och egenansvar) – bedöm möjligheten att öka användningen av förenklade kostnadsalternativ som projektfinansiering med fasta belopp och priser⁸⁵⁸⁶⁸⁷

- En bedömning bör göras av möjligheten att öka användningen av förenklade kostnadsalternativ för att uppmuntra ett bredare deltagande från alla typer av stödmottagargrupper (t.ex. små och medelstora företag och förstagångsdeltagare), baserat på lämpligare resultatkriterier (**punkterna 5 och 24–26**).

Förslag 3 (rättslig säkerhet och skönsmässigt utrymme) – förklara att riktlinjer ska tillämpas som icke bindande regler⁸⁸

- Tillämpningen av gränssnitt, som riktlinjer, som ett komplement till de rättsliga bestämmelserna bör inte begränsa det skönsmässiga utrymmet för individuell praxis (**punkterna 6–7 och 11–16**).

Förslag 4 (stödmottagarnas intressen och EU:s intressen) – anpassa programmets bestämmelser ytterligare till stödmottagarnas redovisningspraxis⁸⁹

- Godtagandet av stödmottagarnas redovisningspraxis behöver anpassas ytterligare till den nya budgetförordningen och, där det är motiverat, baseras på arbete som utförts av andra, såsom certifieringar av behöriga nationella myndigheter (**punkterna 8 och 27–28**).

⁸⁵ Årsrapporten för 2016, punkt 5.31 och rekommendation 1.

⁸⁶ Särskild rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*, rekommendation 5.

⁸⁷ Yttrande nr 6/2012 över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), punkt XI i sammanfattningen (om användningen av priser) och punkt 36.

⁸⁸ Särskild rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*, punkt III i sammanfattningen och punkterna 26, 31 och 34.

⁸⁹ Särskild rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*, punkt VI a i sammanfattningen, punkterna 21–22 och rekommendation 1.

Förslag 5 (regional spridning och spetskompetens) – se till att bra forskningsförslag som validerats inom Horisont 2020 erkänns inom ramen för andra europeiska och nationella program genom en lämplig samordningsmekanism⁹⁰⁹¹⁹²

- Utvärderingen och urvalet av bra forskningsförslag inom Horisont 2020 behöver erkännas inom andra EU-politikområden, som sammanhållningspolitiken, så att onödigt dubbelarbete mellan kommissionens avdelningar undviks, med användning av en gemensam kontaktpunkt, och processen för tilldelning av EU-medel som helhet blir effektiv (**punkterna 9, 33, 35 och 37**).

⁹⁰ Särskild rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*, punkt VI b och c i sammanfattningen, figur 5, punkterna 31–34 och rekommendationerna 2, 3 och 4.

⁹¹ Särskild rapport nr 2/2010 *Har stödsystemen för förberedande studier och uppbyggnad av ny infrastruktur inom sjätte ramprogrammet för forskning varit ändamålsenliga?*, rekommendation 2.

⁹² Yttrande nr 6/2012 över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), punkt 2 i inledningen, punkt II i sammanfattningen och punkt 9.

BILAGA I**Revisionsrättens arbete rörande EU:s ramprogram för forskning och innovation**

- Revisionsrättens årsrapporter och särskilda årsrapporter för 2015 och 2016¹.
- Revisionsrättens särskilda rapporter:
 - Särskild rapport nr 4/2016 *Europeiska institutet för innovation och teknik måste ändra sitt arbetsätt och delar av sin utformning för att få de förväntade effekterna.*
 - Särskild rapport nr 2/2013 *Har kommissionen säkerställt ett effektivt genomförande av sjunde ramprogrammet för forskning?*
 - Särskild rapport nr 2/2010 *Har stödsystemen för förberedande studier och uppbyggnad av ny infrastruktur inom sjätte ramprogrammet för forskning varit ändamålsenliga?*
 - Särskild rapport nr 8/2009 *Expertnätverk och integrerade projekt i gemenskapens forskningspolitik – uppnåddes målen?*
 - Särskild rapport nr 1/2004 om förvaltningen av indirekta FoTU-åtgärder inom femte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (1998–2002).
- Yttranden från revisionsrätten:
 - Yttrande nr 6/2012 över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020).
 - Yttrande nr 1/2006 över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om regler för företags, forskningscentrums och universitets deltagande i sjunde ramprogrammet och för spridning av forskningsresultat (2007–2013).

¹ <https://www.eca.europa.eu>.

BILAGA II**Förteckning över workshoppar och konferenser som personal från revisionsrätten deltagit i**

1. Workshop: *Experiences from practice with final beneficiaries from European Framework programmes for research and innovation FP7/Horizon 2020* (erfarenheter från arbetet med slutliga stödmottagare i EU:s ramprogram för forskning och innovation), 9 februari 2015, Bryssel.
2. Symposium: *Auditing is listening – Audit principles and audit standards: their origins, connections and consequences* (revision handlar om att lyssna – revisionsprinciper och revisionsstandarder: deras ursprung, samband och konsekvenser), 2 juli 2015, Europeiska revisionsrätten, Luxemburg.
3. Beviljande av ansvarsfrihet för Carlos Moedas, kommissionsledamot med ansvar för forskning, vetenskap och innovation, i närvaro av Alex Brenninkmeijer, årsrapporten för 2014, 3 december 2015, Bryssel.
4. Revisionsrättens workshop: *Theoretical framework on Legal Uncertainty on Final beneficiaries of EU subsidies* (teoretisk ram om rättslig osäkerhet för slutliga mottagare av EU-stöd) 11 mars 2016, Bryssel.
5. Presentation av revisionsrättens särskilda rapport om EIT, Bryssel, 21 april 2016, Europaparlamentet, Bryssel.
6. Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi, diskussion om revisionsrättens årsrapport för 2015, 10 november 2016, Bryssel.
7. Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi, arbetsgruppen för Horisont 2020: *Simplification and Accounting system: flat rate vs. full costs / cooperation with the European Court of Auditors* (förenkling och redovisningssystem: schablonsatser kontra totala kostnader / samarbete med Europeiska revisionsrätten), 8 december 2016, Bryssel.
8. Europaparlamentets budgetkontrollutskott, diskussion med Carlos Moedas, kommissionsledamot med ansvar för forskning, vetenskap och innovation, i närvaro av ansvarig ledamot av revisionsrätten, Alex Brenninkmeijer, Bryssel, årsrapporten för 2015, 24 januari 2017, Bryssel.
9. Informell dialog mellan IDEA League, Europeiska kommissionen och Europeiska revisionsrätten, 28 mars 2017, Bryssel.
10. Diskussion med IGLO, *Research funding and ECA's 2016 Annual Report* (forskningsfinansiering och revisionsrättens årsrapport för 2016), 7 juni 2017, Bryssel.
11. Utfrågning i Europaparlamentets budgetkontrollutskott *From the 7th Framework Programme to Horizon 2020* (från sjunde ramprogrammet till Horisont 2020), 21 juni 2017, Bryssel.
12. Informellt möte för intressenter om förenkling av det framtida ramprogrammet (nionde ramprogrammet), European University Association (EUA), 11 oktober 2017, Bryssel.

13. EARTO Policy Event, *Towards FP9: Maximising R&I Impact to Ensure Europe's Position as Global Player* (på väg mot nionde ramprogrammet: maximera effekterna av forskning och innovation för att säkra Europas ställning som global aktör), 11 oktober 2017, Bryssel.
14. Europaparlamentets budgetkontrollutskott, diskussion med Carlos Moedas, kommissionsledamot med ansvar för forskning, vetenskap och innovation, i närvaro av ansvarig ledamot av revisionsrätten, Alex Brenninkmeijer, årsrapporten för 2016, 19 oktober 2017, Bryssel.
15. Workshop för intressenter om ytterligare förenkling av genomförandet av ramprogrammen för forskning och innovation, 20 oktober 2017, Bryssel.
16. Besök av direktören för det gemensamma stödcentrumet (GD Forskning och innovation) vid Europeiska revisionsrätten, 15 november 2017, Luxemburg.

BILAGA III**Översikt över betydande förenklingar som införts sedan femte ramprogrammet¹****Femte ramprogrammet–sjätte ramprogrammet**

- Införande av det elektroniska ansökningssystemet EPSS för inlämning av förslag och utveckling av elektroniska verktyg
- Införande av revisionsintyg
- Införande av gemensamt ekonomiskt ansvar för projektpartner
- Antagande av en handlingsplan för rationalisering och påskyndande vars huvudsakliga åtgärder var: minskad tid fram till tecknande av avtal, klargörande av reglerna, förbättrad information, förbättrad intern förvaltning

Sjätte ramprogrammet–sjunde ramprogrammet

- Klargörande av den rättsliga ramen med antagande av en allmän bidragsöverenskommelse i stället för ett allmänt kontrakt
- Minskning av rapporteringsbördan genom en ökning av standardlängden på projektens rapporteringsperioder (18 i stället för 12 månader)
- Utvidgning av inlämnandet av projektförslag i två etapper

Finansieringsmodell

- Avskaffande av modellen med ”tilläggskostnader” (som inte tillät universitet att debitera personalkostnader för fast anställd personal)
- Antagande av en ”förenklad metod” för beräkning av indirekta kostnader för stödmottagare som inte har ett heltäckande kostnadsredovisningssystem
- Fast belopp för partnerskapsländer för internationellt samarbete

Revisioner och kontroller

- Införande av förhandscertifiering av metoder för kostnadsberäkning av genomsnittliga personalkostnader (CoMAv)
- Förbättringar av systemet för revisionsintyg (överenskommelse om förfaranden för certifierande revisorer och införande av intyg om redovisningen)

¹ Europeiska revisionsrätten, på grundval av uppgifter från kommissionen (februari 2018).

- Betydande minskning av antalet intyg om redovisningen genom införande av ett krav på ett minsta tröskelvärde (375 000 euro) för ett intyg
- Antagande av riktlinjer för att kontrollera de sökandes ekonomiska bärkraft – med beaktande av likabehandling och ökad rättslig säkerhet. Skapande av ett enhetligt registreringsystem (URF) som gör att deltagarna bara behöver ange sin grundläggande rättsliga, administrativa och finansiella information en gång. Den här uppgiften har delegerats till genomförandeorganet för forskning (REA)
- Skapande av garantifonden, som möjliggör en reform av systemet för förhandskontroller och ett avskaffande av ekonomiska bankgarantier
- Antagande av tre åtgärder för att förenkla förvaltningen av forskningsbidrag genom EU:s sjunde ramprogram (genomsnittliga personalkostnader, schablonsats för ägare av små och medelstora företag, skapande av clearingskommittén för forskning) (C(2011) 174 final, 24.1.2011 (offentliggjort på deltagarportalen)
- Förenkling av förfarandet för återkrav, klargörande av huruvida skatter och avgifter berättigar till ersättning (SEC(2009) 1720, 15.12.2009) (offentliggjort på deltagarportalen)
- Kommissionens beslut om användningen av schablonsatser för att täcka kostnader för uppehälle i samband med stödmottagares resor som utförs inom ramen för indirekta åtgärder som beviljats bidrag genom Europeiska gemenskapens sjunde ramprogram (2007–2013) och sjunde ramprogrammet för Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) verksamhet (2007–2011)

Sjunde ramprogrammet–Horisont 2020

Finansieringsmodell

- Finansieringsmodellen har förenklats radikalt:
 - En enda finansieringsnivå för alla projekt, istället för den komplexa modellen med olika finansieringsnivåer beroende på organisationskategori och typ av verksamhet inom sjunde ramprogrammet
- En enda schablonsats (25 %) för att täcka indirekta kostnader, i stället för de fyra alternativen för indirekta kostnader inom sjunde ramprogrammet

Revisioner och kontroller

- Minskning av antalet förhandskontroller av finansiell kapacitet: endast privata samordnare kontrolleras (inga av de övriga parterna, vars risker täcks av garantifonden)
- Ytterligare betydande minskning av antalet intyg om redovisningen (endast ett per stödmottagare i slutet av varje projekt, och endast om bidraget baserat på faktiska

kostnader och enhetskostnader beräknade enligt stödmottagarens vanliga redovisningspraxis är minst 325 000 euro).

- Inte längre något krav på arbetstidsregistrering för personal som arbetar 100 % med projektet, förenklad tidsregistrering för personal som arbetar deltid med projektet
- En central EU-revisionstjänst för kostnader för forskning och innovation med en gemensam revisionsstrategi för alla genomförandeorgan; revisionsperioden efter avslutat projekt har minskats från fem till två år

Immateriella rättigheter

- Enklare överlåtelse av immateriella rättigheter med mindre ingripande från kommissionen (artikel 44 i reglerna för deltagande i Horisont 2020)

Kommunikation / IT

- Deltagarportalen: en enda kanal för allt informationsutbyte mellan stödmottagare och genomförandeorgan som förvaltar Horisont 2020-bidrag och för experter
- E-förvaltning: helt papperslös förvaltning av bidrag och expertkontrakt; automatisk papperslös dokumentlagring och arkivering

Handläggningstid för beviljande av stöd (8 månader)

- Tillvägagångssätt utan förhandling
- Snabbare administrativa förfaranden

BILAGA IV**Grundläggande lagstiftning och riktlinjer för ramprogrammen**

Dokumenttyp (antal, sidor)	Programperiod		
	2002–2006	2007–2013	2014–2020
Rättslig grund - Förordning(ar)/beslut - Regler för deltagande - Särskilda program	(1513/2002/EG, 33) (2321/2002, 12) 3 särskilda program (totalt: 73 sidor) 2002/834/EG 2002/835/EG 2002/836/EG	(1982/2006/EG, 41) (1906/2006, 18) 4 särskilda program (totalt 284 sidor) 2006/971/EG 2006/972/EG 2006/973/EG 2006/974/EG	(1291/2013, 70) (1290/2013, 23) 1 särskilt program (2013/743/EU, 77 sidor)
Rättsakter för genomförandet - Arbetsprogram - Modell för bidragsavtal ⁽¹⁾	(18 dok, 994 sidor)	(7 dok, 9 048 sidor) (21 dok, 1 554 sidor)	(3 dok, 5 487 sidor) (26 dok, 2 897 sidor)
Vägledande dokument Om bidragsavtal ⁽²⁾		(29 dok, 800 sidor)	(1 dok, 750 sidor)
Övrigt Initiativ enligt artikel 185: - EDCTP - Eurostars - EMRP (2009)/Empir (2014) - AAL - Bonus - Prima Gemensamma företag: - BBI JU - IMI2 - CS2 - Ecsel - FCH2 - Sesar - S2R		– (743/2008, 10 sidor) (912/2009, 14 sidor) (742/2008, 9 sidor) (862/2010, 14 sidor) (560/2014, 22 sidor) (557/2014, 23 sidor) (558/2014, 31 sidor) (561/2014, 27 sidor) (559/2014, 22 sidor) (219/2007, 11 sidor – ändrat genom 1361/2008, 6 sidor och 721/2014, 8 sidor) (642/2014, 25 sidor)	(556/2014, 16 sidor) (553/2014, 13 sidor) (555/2014, 11 sidor) (554/2014, 13 sidor) (2017/1324, 15 sidor)

Källa: Europeiska revisionsrätten, på grundval av uppgifter från kommissionen (februari 2018).

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Publikationsbyrån

EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tfn +352 4398-1

Frågor: eca.europa.eu/sv/Pages/ContactForm.aspx

Webbplats: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors

©Europeiska unionen, 2018

För all användning eller återgivning av foton eller annat material som Europeiska unionen inte har upphovsrätten till måste tillstånd inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavaren.